

поширеними є такі види як *Caltha palustris* L., *Ficaria verna* L., *Bellis perennis* L., *Saponaria officinalis* L., *Vaccinium myrtillus* L., *Primula veris* L., *Anemone nemorosa* L., *Anemone ranunculoides* L. та багато інших.

Вітамінні та харчові рослини займають відповідно 17,2% та 17,9% від загальної кількості. До вітамінних належать *Capsella bursa-pastoris* L., *Polygonum aviculare* L., *Primula veris* L., *Rosa canina* L.

Медоносних рослин є досить багато. Такими видами є майже всі представники родини Fabaceae, Lamiaceae. Це такі види — *Pulmonaria officinalis* L., *Myosotis arvensis* L., *Echium vulgare* L., *Robinia pseudoacacia* L., *Melilotus officinale* Pall., *Ononis arvensis* L., *Vicia cracca* L., *Trifolium pratense* L., *Trifolium repens* L., *Medicago lupulina* L., *Lathyrus sylvestris* L.

У флорі досліджуваної території виявлено 8 видів, занесених до Червоної книги України [7], що становить 5,5%. Це — *Astrantia major* L., *Huperzia selago* L., *Larix polonica*, *Gymnadenia conopsea* L., *Dactylorhiza majalis* L., *Galanthus nivalis* L., *Leucojum vernum* L.

Висновки

Урочище "Люблінєць" характеризується багатою і різноманітною флорою, проте на ця територія потерпає від антропогенного навантаження. Про це свідчить частка синантропної флори — 26,2%. Про природоохоронну цінність заповідного урочища свідчить наявність рідкісних видів, занесених до Червоної книги України.

Література

1. Григора І.М., Соломаха В.А. Основи фітоценології. — К.: Фітосоціоцентр, 2000. — 240 с.
2. Кучерявий В. П. Екологія. — Львів.: Світ, 2001. — 500 с.
3. Лархер В. Екологія рослин. — М.: Мир, 1978. — 384 с.
4. Серебряков И.Г. Жизненные формы высших растений, их изучение // Полевая геоботаника, Т.3. — М. — Л.: Наука, 1984. — С. 146-208.
5. Барбич А.І., Брадїс Є.М. Визначник рослин України. — К.: Урожай, 1965. — 600 с.
6. Флора Волино-Подолі та її генезис / Заверуха Б.В. — Київ: Наук. думка, 1985. — 192 с.
7. Червона книга України: Рослинний світ / Редкол. Ю.Р. Шеляг-Сосонко (відп. ред.) та ін. — К.: Укр. енциклопедія ім. М.П. Бажана, 1996. — 608 с.

In the article are represent the results of research of flora and its ecological and phytocenology analysis of all species of flora.

Key words: flora, reservation.

УДК 572.771.1

Володимир Куліш

ОСОБЛИВОСТІ СЕЗОННОГО ТА ІНДИВІДУАЛЬНОГО РОЗВИТКУ *BERBERIS FRANCISCI – FERDINANDII SCHNEID.* ПРИ ВИРОЩУВАННІ В УМОВАХ ЦЕНТРАЛЬНОГО ПЕРЕДКАРПАТТЯ

*Досліджено особливості фенології *Berberis francisci – ferdinandii Schneid* при вирощуванні в умовах Центрального Передкарпаття (в дендропарку Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника). Цей рідкісний вид барбарису рекомендовано для озеленення міст Івано-Франківської області.*

*Ключові слова: *Berberis*, вирощування, фенологія.*

Вступ

Дана стаття написана на основі багаторічних спостережень (1999-2007 рр.) за розвитком інтродукованого виду *Барбарису Франціска – Фердінанда* при його вирощуванні в умовах Передкарпаття на території дендропарку Прикарпатського національного університету. *Барбарис Франціска – Фердінанда*, декоративний повними китицями жовтих квітів і шарлахово – червоними плодами, кущ до 3 м. заввишки, що природно зростає у Західному Китаї [3, с.72]. В Україні цей вид культивується з 1931 року, але вирощується у небагатьох ботанічних садах. У дендропарк його інтродуковано в 70-х роках минулого сторіччя. У даний час він знаходиться на генеративному етапі онтогенезу і представлений одним дорослим екземпляром, який і слугував об'єктом досліджень на предмет вивчення його фенологічних та деяких біологічних особливостей.

З цією метою у даного виду вивчались ритм сезонного розвитку, репродуктивна здатність і зимостійкість. Установлювались також висота рослини й життєва форма в культурі.

Матеріали й методи

Багаторічні фенологічні спостереження проводились за методикою М.Александровї та ін. [1, с.1 – 27]. Рясність цвітіння та плодоношення визначалась за В.Каппером [2, с.103 – 147]. Зимостійкість установлювалась за С.Соколовим [4, с.34 – 42]. Висота рослини вимірювалась за допомогою рейки з поділками візуально.

Результати й обговорення

У результаті досліджень виявилось, що даний деревний вид у місцевих ґрунтово-кліматичних умовах має ту ж життєву форму що й на батьківщині (кущ), але у віці близько тридцяти років має висоту 2,1 м., хоча на батьківщині досліджуваний вид досягає 3 м. заввишки. Отже, в місцевих природних умовах *Барбарис Франціска – Фердінанда* не досягає висоти, яку він має на батьківщині.

Було виявлено, що в умовах Передкарпаття даний вид починає вегетацію у середньому 4 квітня, а закінчує 26 жовтня. Тривалість вегетації становить 206 днів. За феноспектром деревних рослин дендропарку досліджуваний вид належить до групи з довгою тривалістю вегетації, а також до групи рослин, які в ранні строки розпочинають вегетацію і пізно її закінчують. Цвітіння в *Барбарису Франціска - Фердінанда* починається 14 і закінчується 31 травня. Тривалість цвітіння становить 18 днів. За феноспектром деревних рослин дендропарку досліджуваний вид належить до групи з короткою тривалістю цвітіння, а також до групи рослин, які пізно починають цвісти і рано відцвітають. Початок осіннього пожовтіння листків у даного виду настає 14 вересня, причому частина листків набуває оранжевого забарвлення, а решта – жовтого. Плоди в *Барбарису Франціска – Фердінанда* досягають в середньому 9 вересня. Цвіте і плодоносить досліджуваний вид щорічно і рясно. Рясність цвітіння і плодоношення становить 2 - 3 бали. В суворі зими ушкоджується морозами. Зимостійкість становить 3 – 4 бали, але добре відновлюється після обмерзання. За нашими спостереженнями, *Барбарис Франціска - Фердінанда* не розмножується самосівом і не розширює самостійно площу зростання за допомогою кореневих паростків, але утворює добре виповнене насіння, яке при осінньому посіві утворює дружні проростки навесні наступного року.

За нашими дослідженнями *Барбарис Франціска – Фердінанда* можна розмножувати і вегетативно (зеленими стебловими живцями), однак результати в цьому разі гірші ніж при насінневому розмноженні. Так, живці даного виду, які ми вкорінювали в холодних парниках, в липні місяці, вкорінились на початок жовтня цього року на 34,3%. За сукупністю видів, живці яких ми вкорінювали в холодних парниках даний вид проявив середню здатність до ризогенезу.

Висновки

1. *Барбарис Франціска - Фердінанда* в умовах Передкарпаття є задовільно акліматизованим видом. Він має хорошу репродуктивну здатність, але в суворі зими не повністю зимостійкий. За сукупністю фенологічних фаз досліджуваний вид повністю вкладається у вегетаційний період Центрального Передкарпаття.

2. Враховуючи легкість розмноження рослини (особливо насінневим шляхом) та високі декоративні якості, *Барбарис Франціска - Фердінанда* рекомендується для озеленення у містах Івано-Франківської області. Його, зокрема, слід використовувати у парках в якості солітерів, груп та живоплотів.

Література

1. Александрова М.С., Булыгин Н.Е., Ворошилов В.Н. Методика фенологических наблюдений в ботанических садах СССР. – М.: Гл. ботан. сад АН СССР, 1975. - 27 с.
2. Каппер В.Г. Об организации ежегодных систематических наблюдений над плодоношением древесных пород // Труды по лесному опытному делу. – М., 1930. - Вып. 8. -С. 103-147.
3. Кохно Н.А., Каплуненко Н.Ф., Минченко Н.Ф. и др. Деревья и кустарники, культивируемые в Украинской ССР. Покрытосеменные. - К.: Наукова думка, 1986. - 720 с.
4. Соколов С.Я. Современное состояние теории акклиматизации и интродукции растений // Интродукция растений и зеленое строительство: Тр. Ботан. ин-та АН СССР. - М.-Л., 1957. - Т. 6. - С. 34-42.

Research into the biological peculiarities of Berberis francisci – ferdinandii Schneid. in the botani garden of the Precarpathian national University named after Vasyl Stefanyk. This very nice - looking species is recommended for green building in Ivano-Frankivsk district. Key words: Berberis, plantation, phenology.

УДК 633.88

Тетяна Куцела, Віра Буняк, Ніна Антків

ОСОБЛИВОСТІ ОНТОГЕНЕЗУ ТА ВИРОЩУВАННЯ КУЛЬТИВОВАНИХ ВИДІВ *LAMIACEAE* В УМОВАХ ДЕНДРОЛОГІЧНОГО ПАРКУ “ДРУЖБА”

*В даній статті подано результати вивчення особливостей онтогенезу та вирощування культивованих видів *Lamiaceae* в умовах дендрологічного парку “Дружба”.*

Ключові слова: онтогенез, вирощування, Губоцвіті, вегетація, цвітіння, плодоношення.

Вступ

Проблема охорони біорізноманіття, раціонального використання та відновлення рослинних багатств в умовах прискореного науково-технічного прогресу вимагає глибокого вивчення сучасного стану природних рослинних угруповань. Адаптація чи іншого виду флори – втрата не лише для науки, але і для всього людства. Тому в умовах всезростаючого техногенного та антропогенного пресу на довкілля одними із